

EDITORIAL

Llegim en la darrera publicació de la revista El Pont d'Esplugues, que el maig és el mes de la gent gran i que s'han programat més d'una vintena d'activitats físiques, musicals i tallers de salut. Ho celebrem.

No tota la gent gran vol caminar, ballar o fer tai-chi, entre altres. Ens preguntem on queda l'activitat de llegir. Serem més concrets i parlarem dels Clubs de Lectura. És obvi que no són exclusius d'una certa edat, però la majoria dels qui hi assisteixen són persones jubilades.

A la Biblioteca Pare Miquel d'Esplugues n'hi ha diversos de clubs, organitzats de forma voluntària per les pròpies treballadores, que gaudeixen d'un gran èxit d'assistència i que tenen una llarga cua d'espera. Per tant podem concloure que la demanda supera en escreix l'oferta.

Ara, per raons que no comentarem en aquesta editorial, se n'ha suprimit un l'anomenat "Carpe Diem". Vint-i-una persones s'han quedat sense aquesta activitat i totes les que hi havia a la llista d'espera ja no hi poden optar.

Els clubs de lectura tenen els seus orígens a l'època clàssica dedicats bàsicament a les persones que no sabien llegir. Ara, cal entendre el que llegim. L'objectiu dels clubs de lectura és llegir, discutir, aprendre, desenvolupar un esperit crític, educar l'atenció a les idees dels altres.

El benestar també s'obté llegint i compartint amb persones d'altres nivells educatius, diferents edats, diversos orígens i posicionaments.

Mai, mai s'ha de suprimir un club de lectura. Ha de ser voluntat de l'ajuntament utilitzar tots els recursos dels que disposa per crear-ne de nous, tants com en calguin.

Des del Grup d'Estudis d'Esplugues reivindicuem aquesta activitat cultural com a una de les prioritàries.

ACTUALITAT D'ESPLUGUES

Orígens i evolució de la sanitat pública

El passat 5 de maig vam parlar de Sanitat a Esplugues de la postguerra a l'actualitat al Centre Cultural l'Avenç. El Santi Campo va fer una petita història de l'evolució de la seguretat social al segle XX i va explicar com era la sanitat des del final de la guerra fins als anys 70, fruit d'un petit treball d'investigació que juntament amb la Rosa Abós vam fer a l'arxiu municipal. El Joan Galtés ens va explicar la seva experiència a la Creu Roja que en aquells anys era un element molt important i, finalment, l'Hermínia Villena ens va explicar els grans canvis que es comencen a produir a partir del 76 des de la seva experiència com a metgessa a Can Vidalet.

Com que el material que hem recollit és prou extens avui ens centrarem en l'evolució de la sanitat pública i en un proper article ens centrarem en l'evolució de la sanitat a Esplugues i parlarem també del metges més destacats que durant el període que va fins al 1976 data molt important perquè s'inauguren l'ambulatori de Lluís Millet I el Consultori de Can Vidalet.

El model de sanitat universal per a tothom que tenim ara, els països democràtics europeus el comencen a desenvolupar després de la segona guerra mundial mentre que a Espanya haurem d'esperar al final de la dictadura i l'arribada de la democràcia amb l'aprovació el 1978 de la Constitució.

Les primeres mesures de protecció social a Europa són obra del canceller Otto von Bismarck al 1883 que introdueix les primeres assegurances de vellesa, malaltia i altres proteccions.

A Espanya les primeres són

de principis del segle XX i en destaquem la creació el 1908 de l'Institut Nacional de Previsió que serà base de la protecció social a Espanya fins que al 1978 amb els pactes de la Moncloa es creen el organismes que tenim avui. Destaquem la llei d'accidents del treball (1900), les vacances pagades per a funcionaris (1918) i per la resta de treballadors (1931), l'assegurança de Maternitat (1929) i l'obligatorietat de l'assegurança d'accidents fixant la quantia de les indemnitzacions (1931) L'any 1932 la república va encarregar

un projecte d'uniificació de les diferents Assegurances existents però el cop d'estat del general Franco va impedir que es portessin a terme.

El franquisme com passa també amb l'educació suposa un pas enrere com ho demostra la disminució dels recursos que l'estat dedica a la sanitat. La primera actuació important en matèria sanitària es dona el 1942 amb la creació de l'assegurança obligatòria de malaltia (SOE), coneguda com el "seguro" que segons diu la pròpia llei ja estava "establecido en muchos países de Europa" y "no se había

Orígens i evolució de la sanitat pública

implantado en España". I el 1947 es va aprovar l'assegurança de obligatòria de vellesa i invalidesa.

Aquesta assegurança no cobreix a tota la població sinó als "productors", curiosa manera d'anomenar els treballadors, amb rendes baixes. Les rendes altres no tenien cobertura sanitària pública i els qui treballaven pel seu compte tampoc. Sí que la tenien funcionaris, policies i militars. Els pobres també tenien assistència gratuïta si estaven incorporat el la llista de pobres que cada any elaborava l'ajuntament. El SOE en 1936 cobria el 30% de la població i el 1960 arribava al 60%. Les diferents proteccions cobien l'assegurat i familiars que vivien amb ell.

Tenim, doncs, una part molt important de la població que

si vol tenir cobertura sanitària se l'havia de pagar.

La sanitat era d'exercici lliure, però també hi havia personal sanitari que cobrava uns sous molt baixos inferiors al salari mínim i que ho havien de compensar amb el cobrament a les persones no assegurades. Per poder arribar a més gent es creen les iguals que eren un pagament mensual al metge que així t'assegurava l'assistència sense cobrar cada visita. El resultat final de tot plegat era una sanitat molt deficient. S'ha pogut trobar un informe que el règim va amagar elaborat el 1967 pel dr. Brockington, una de les grans figures de la salut pública del segle XX, per a l'Organització Mundial de la Salut. Aquest informa constata que la sanitat a Espanya no només és molt inferior a

la dels països democràtics europeus sinó que fins i tot està per sota dels Països en vies de desenvolupament on s'inclouia Espanya.

Als darrers anys de la dictadura, els tecnòcrates de l'OPUS que entren al govern es proposen uns plans per modernitzar el país i amb la Llei General de la Seguridad Social de 1974, s'unifiquen diferents serveis i es conforma un nou sistema unificat de les diferents assegurances socials que reordena la seguretat social amb uns paràmetres contributius al qual tenen accés les persones assalariades i les seves famílies. Continuen fora, però, moltes famílies.

El gran avenç comença amb a Constitució de 1978 que estableix que "los poderes públicos mantendrán un régimen público de Segu-

ridad Social para todos los ciudadanos, que garantice la asistencia y prestaciones sociales suficientes ante situaciones de necesidad, especialmente en caso de desempleo".

La Llei general de sanitat, coneguda com a Llei Lluch (1986) universalitza l'atenció sanitària, és a dir, que estipula que el dret a l'assistència sanitària estigui vinculat a la ciutadania i no a la condició de beneficiari de la Seguretat Social.

No és fins el 2003 el finançament de la sanitat es deslliga de les cotitzacions a la seguretat social i s'estableix per llei (Ley de cohesión y calidad del Sistema Nacional de Salud de 2003) que l'estat ha de garantir una assegurança universal i pública a tota la població.

El Grup d'Estudis d'Esplugues vam ser presents al RECERCAT de 2022 a Igualada

Fidels al servei a la Cultura Catalana, el Grup d'Estudis d'Esplugues va ser present en les jornades culturals que va presentar a Igualada, entre el passat 5 i 8 de maig, l'Institut Ramon Muntaner, en el marc de la capitalitat de la Cultura Catalana d'enguany. Els diferents actes mostren la vitalitat dels centres d'Estudis als territoris de Parla Catalana. S'hi van desenvolupar exposicions, conferències, concerts, debats diversos i una extensa exposició dels llibres presentats en un envelat on s'hi disposaven mostres de la cultura escrita als Països Catalans.

Per part del Grup d'Estudis espluguís, van participar-hi 10 persones que mostrem en la fotografia adjunta.

PROCLAMA DE SANT JORDI 2022

Han transcorregut dos anys de silenci, obligats per l'epidèmia que s'ha endut ciutadans que ens acompanyaven en la celebració d'aquesta figura que simbolitza, precisament, la lluita contra la mort.

Sant Jordi d'enguany torna a simbolitzar l'eterna lluita contra el fat inevitable dels qui ens deixen i dels qui restem vius per donar testimoni de la nostra fe en el poble i en el futur.

La vida segueix fent el seu curs i, de bell nou, el Grup d'Estudis d'Esplugues celebra enguany la figura llegendària d'aquest cavaller, perquè necessitem referències positives en la nostra reflexió d'aquest any 2022.

Creiem que cal apel·lar a l'esperança i transmetre-la a tots els qui ens acompanyen en aquesta voluntat decidida per millorar el món social i estimar tots aquells valors que ens han il·luminat la vida.

Com cada any insistirem en la solidaritat amb tots aquells que ens han deixat, però tots sabem que a Catalunya i a tots els pobles de bona voluntat, ens uneix el

destí comú d'una humanitat que vol remarcar els seus valors i projectes de futur.

Així, la festivitat de Sant Jordi esdevé una crida universal a tots els homes i dones que confien en el futur i participen activament en la reconstrucció de tot allò que ens fa dignes davant la història, si bé els lamentables fet d'Ucraïna esdevenen una contradicció amb els nostres desigs de germanor universal.

Cal mirar cap endavant com fan en tot el planeta una multitud de pobles que entenen la seva realitat a la seva manera però que aspiren, com nosaltres, a aconseguir la dignitat personal i col·lectiva que els faci avançar en la història.

Aquesta és la nostra proclama en aquesta celebració de Sant Jordi. Més que mai ens sentim solidaris amb tot el món creat, tots els pobles, totes les llengües, totes les mentalitats del món. Vulgueu celebrar amb nosaltres uns

objectius tan dignes i tan necessaris avui. Sumeu-vos a les esperances d'una gran part de la humanitat.

Presentació del llibre sobre la història de l'Avenç

Joan M. Puiggròs, durant la seva intervenció en la presentació del llibre.

El passat 21 d'abril i a les 19,30 h, es va presentar a l'Avenç Centre Cultural un llibre de 300 pp. que recull un segle d'història de L'Avenç, confeït per Joan M. Puiggròs i Jordi Udina.

L'acte va tenir lloc a la Sala Joan Brillas i els presents van ocupar la totalitat de l'aforament permès a la sala. La presentació de l'acte fou a cura del President de l'Entitat Sr. Jordi Figueras i va acompanyar al seu parlament el del Sr. Pep Morella, President de l'Associació d'Ateneus de Catalunya.

Acte seguit, va tenir lloc un parlament del Dr. Monserrat, degà de la Facultat de Filosofia de Barcelona, que va glosar l'abast del llibre i diversos aspectes que va remarcar en especial.

A continuació, va intervenir el Sr. Jordi Udina explicant detalls interessants de la confecció del llibre. Finalment, prengué la paraula Joan M. Puiggròs per remarcar les finalitats i diversos detalls interessants del llibre en qüestió.

L'acte es va tancar amb diverses preguntes del públic i fou retransmès per Streaming per facilitar-ne la difusió.

Eduard González i Montardit

L'Eduard González Montardit, va ser soci del Grup d'Estudis d'Esplugues fins a la seva mort el 8 de març del 2014.

Va exercir de farmacèutic a Esplugues, la seva tasca principal, i que complementava col·laborant amb diverses entitats culturals i socials de la nostra població.

Juntament amb Mossèn Romà Fortuny, Montserrat Crosas, Elisa Boada i Montserrat Solé, l'Eduard González creà la Fundació Engrunes, dirigit a persones marginades, amb l'objectiu prioritari que amb l'aprenentatge d'un ofici i realitzant activitats laborals, poguessin inserir-se i reintegrar-se activament a la societat.

Tot i així, també gaudia amb l'estudi i anàlisi de la història, ja fos medieval o carlina, de la seva estimada Lleida. Fruit de les seves investigacions arxivístiques i documentals,

Eduard González i Montardit

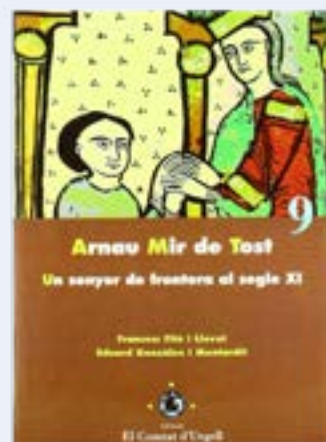
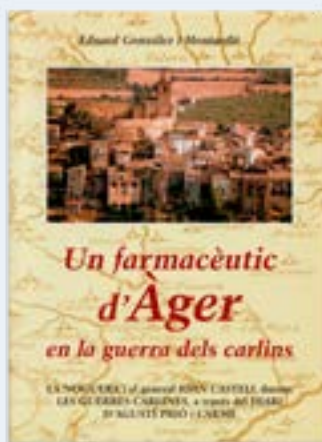
va escriure tres llibres, que han esdevingut, matèria docent a la universitat, en l'estudi i coneixement de personatges històrics de l'època medieval i de la guerra carlina lleidatana.

"Un farmacèutic d'Àger en la guerra dels carlins". Va ser presentat el 10 d'octubre del 2003, en una xerrada del Grup d'Estudis d'Esplugues, al Casal Robert Brillas. Conté 190 pàgines i dona a conèixer el general Joan Castell i Rosell, fill d'Àger i cap de Corregiment dels carlins de Lleida, explicant el dia

a dia, dels fets que ocorregueren a les poblacions lleidatanes, durant les tres guerres carlines. El llibre, es complementa amb uns annexes que inclouen semblances biogràfiques dels personatges i un glossari dels termes històrics, que apareixen al llarg del text. "Arnau Mir de Tost, Un Senyor de Frontera al segle XI". Escrit conjuntament amb Francesc Fité i Llevot, publicat per la Universitat de Lleida, el 2010, conté 322 pàgines. La vida d'Ar-

nau Mir de Tost, figura d'una importància extraordinària, per entendre el segle XI, constitueix l'objecte d'estudi i anàlisi.

"100 Nobles i Senyors a l'entorn d'Arnau Mir de Tost". Obra pòstuma i publicada el 2015, per Garsineu edicions, presenta la biografia, enumera i parla de comtes, comtesses, reis, barons, bisbes i cavallers, canonges i abats vinculats amb el senyor Arnau Mir de Tost, al segle XI.

AGENDA D'ACTIVITATS DEL GEE, JUNY A DESEMBRE 2022

DIJOUS 2, JUNY

XERRADA: 2a part. "EL BRESSOL DE CATALUNYA
La consolidació i la feudalització dels comtats catalans (s. X - XI)"

DISSABTE 11, JUNY

SORTIDA MATINAL: Visita al Museu Egipci

Publicació **Pou del Vernís** núm. 71

JULIOL, AGOST I SETEMBRE, només activitats internes de la junta

DIJOUS 6, OCTUBRE

XERRADA: 1a part. DEMOGRAFIA D'ESPLUGUES

DISSABTE 22, OCTUBRE

Sortida cultural de tot el dia. Lloc de la visita en tràmit de confirmació

DIJOUS 3, NOVEMBRE

XERRADA: 2a part. DEMOGRAFIA D'ESPLUGUES

Publicació **Pou del Vernís** núm. 72

Butlletí d'informació del Grup d'Estudis d'Esplugues

El pou del
vernís

Consell de redacció: Equip del Grup d'Estudis
DIMARTS de 19 a 20,30 h - Telèfon: 93 371 33 50 ext. 2116

Dipòsit legal B-16145-2000. Imprimeix: NB COMUNICACIONS sccl

Grup d'Estudis d'Esplugues: Casal de Cultura Robert Brillas, c. Àngel Guimerà, 38, 08950 Esplugues de Llobregat

GRUP D'ESTUDIS D'ESPLUGUES

Pàgina web:
<http://grupestudis.entitats.esplugues.cat>
Facebook: Grup d'Estudis d'Esplugues